

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΙΔΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ *

Α'. ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Ἰπὸ
ΣΤΥΛ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Τὰ ὄρια καὶ ἡ ἔκτασις τῶν σχέσεων αἵτινες συνδέουσι τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ Κράτος, ὡς καὶ αἱ εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι ἃς παρέχει αὕτη πρὸς τὸ Δημόσιον, καθορίζονται μετὰ πάσης σαφηνείας εἰς τὸ Καταστατικὸν αὐτῆς, ὅπερ, καταρτισθὲν μόλις πρὸ δεκαετίας, τῇ συνεργασίᾳ τῆς Δημοσιονομικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἀποτελεῖ ἐν τῶν μᾶλλον συγχρονισμένων Καταστατικῶν Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς¹.

Καθ' ὅλον τὸν παρελθόντα αἰῶνα, καθ' ὃν ιδρύθησαν αἱ πλεῖστα² τῶν καὶ σήμερον ὑφισταμένων Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τὴν σύγχρονον μεταπολεμικὴν περίοδον, αἱ σχέσεις μὲν τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν πρὸς τὸ Κράτος καθίστανται ὀλοὲν στενώτεραι, τὸ δὲ Κράτος ἐξασφαλίζει ὀλοὲν μείζονα ἀνταλλάγματα, ἀπὸ τὰς ἀσκούσας τὸ ἐκδοτι-

* Ἡ μελέτη αὕτη ἐξετάζει τὰς εἰδικὰς ὑπηρεσίας τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ Κράτος καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς ιδρύσεώς της μέχρι σήμερον (1928—1938).

¹ Ὁ χαρακτηρισμὸς ἀνήκει εἰς τὸν ἐπιφανῆ Ἄγγλον Οἰκονομολόγον κ. Σῶλτερ, Διευθυντὴν τοῦ Δημοσιονομικοῦ Τμήματος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν κατηρτίσθη τὸ Καταστατικὸν τῆς Τραπεζῆς.

² Ἀξιοσημεῖωτον ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας, ἣτις εἶναι ἡ ἀρχαιότερα μετὰ τὴν Τράπεζαν τῆς Σουηδίας. Ἐκδοτικὴ Τράπεζα, ιδρυθεῖσα τῷ 1694.

κὸν προνόμιον Τραπεζας, ἀνάλογα πρὸς τὴν προϊοῦσαν αὐξήσιν τῆς οἰκονομικῆς ρώμης αὐτῶν.

Παρὰ τὴν ἐξέλιξιν ταύτην, ἥτις κατέστησε τὴν Ἐκδοτικὴν Τράπεζαν ἴδρυμα κατ' ἐξοχὴν δημοσίου χαρακτῆρος, παρέμεινεν, οὐχ ἦττον, ἐκτὸς ὠρισμένων ἐξαιρέσεων, ἄθικτος, εἰς τὴν βᾶσιν αὐτῆς, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἐκδοτικοῦ ιδρύματος ἔναντι τοῦ Κράτους.

Κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν αἱ σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς κατέστησαν ἔτι στενώτεραι, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς αὐτοτελείας τοῦ ἐκδοτικοῦ ιδρύματος ὑφίσταται καὶ αὕτη τὰς ἀναγκαίας τροποποιήσεις ἃς ἐπέβαλεν ἡ ἄσκησις παρὰ τοῦ Κράτους, ἐν μικρᾷ ἢ μεγάλῃ κλίμακι, πολιτικῆς διευθυνομένης οἰκονομίας.

Τὸ Καταστατικὸν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος φέρει σαφῆ τὴν σφραγίδα τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως τῶν σχέσεων τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν πρὸς τὸ Κράτος. Κατοχυρώνει τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἰδρύματος, καθορίζει σαφῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὸν δημόσιον καὶ ἀνιδιοτελῆ χαρακτῆρα τῆς Τραπεζῆς τὰ ὅρια τῶν ὑποχρεώσεων καὶ δικαιωμάτων αὐτῆς ἔναντι τοῦ Κράτους, καὶ μεριμνᾷ ὅπως ἡ Τράπεζα παράσχη ἐν τῇ μεγίστῃ δυνατῇ κλίμακι τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς πρὸς τὸ Κράτος.

Ἰνα καθορισθῶσιν ἐπακριθῶς ἡ τε μορφή τῆς συνεργασίας τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ Κράτος καὶ οἱ ὅροι ὑφ' οὓς παρέχει αὕτη τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς πρὸς τὸ Δημόσιον, παρίσταται ἀνάγκη ὅπως προθῶμεν εἰς συντομωτάτην ἀνασκόπησιν τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς.

* * *

Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ ἴδρυμα ἀνεξάρτητον, ὡς ρητῶς ὀρίζεται εἰς τὸ ἄρθρον ΙΝον τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης, ὑπογραφέντος τῇ 15ῃ Σεπτεμβρίου 1927 καὶ κυρωθέντος διὰ τοῦ Νόμου 3423 τοῦ ἔτους 1927. Ἡ αὐτοτέλεια τῆς Τραπεζῆς σαφῶς καθορίζεται διὰ σειρᾶς ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς. Οὕτω ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος εἶναι Ἀνώνυμος Ἐταιρεία (ἄρθρον Ιον). Τὸ Κεφάλαιον αὐτῆς ἐξετέθη εἰς δημοσίαν ἐγγραφήν (ἄρθρον δον ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 2ον τῆς σχετικῆς συμβάσεως

μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ἡ Τράπεζα ἔχει ὡς ἀνώτατον ὄργανον τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν Μετόχων (ἄρθρον 11ον), συνεργομένην τὴν κῶς ἄπαξ τοῦ ἔτους καὶ ἑκτάκτως ὡςάκις παρίσταται ἀνάγκη (ἄρθρον 12ον), ἵνα ἐγκρίνη τὸν Ἰσολογισμόν τῆς Τραπεζῆς καὶ ἀποφασίσῃ, ὡς μόνη ἀρμοδία, ἐπὶ προτάσεων περὶ τροποποιήσεως τοῦ Καταστατικοῦ, ἐπὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Ἐλεγκτῶν ἀπὸ πάσης εὐθύνης, ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς ἢ ἀνακλήσεως τῶν μελῶν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου ὡς καὶ τῶν Ἐλεγκτῶν (ἄρθρον 19ον), τέλος τὸ Γενικὸν Συμβούλιον εἰς ὃ εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ γενικὴ διαχείρισις τῶν ὑποθέσεων τῆς Τραπεζῆς εἶναι ὑπεύθυνον πρὸς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν (ἄρθρον 20όν).

Διὰ τῶν ὡς ἄνω διατάξεων ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος κατέστη Ἄνωνυμος Ἐταιρεία διοικουμένη ὑπὸ τῶν Μετόχων αὐτῆς. Ἡ ἄσκησις οὐχ ἦττον ὑπὸ ταύτης τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου καθιστᾷ αὐτὴν ταῦτοχρόνως ὄργανισμὸν κατ' ἐξοχὴν δημοσίου χαρακτῆρος, ἀποθλέποντα εἰς τὴν ἀνιδιοτελεῆ ἐξυπηρέτησιν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τῆς ὀλότητος καὶ στενῶς συνεργαζόμενον μετὰ τοῦ Κράτους πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὁμαλῆς καὶ γονίμου ἀναπτύξεως τῆς δημοσίας καὶ ιδιωτικῆς οἰκονομίας.

Πλείονες τῆς μιᾶς βασικαὶ διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς, προσδιορίζουσι τὴν εἰδικὴν ταύτην μορφήν τοῦ ἐκδοτικοῦ ἰδρύματος.

Οὕτω ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἐκδόσεως Τραπεζικῶν Γραμματίων (ἄρθρον 2ον), ρυθμίζει ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Καταστατικοῦ τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὴν πίστιν ἐν Ἑλλάδι (ἄρθρον 4ον), ἡ δραστηριότης αὐτῆς περιορίζεται εἰς ὠρισμένας τραπεζικὰς ἐργασίας, δι' ὧν ἐξασφαλίζεται ἡ ἀθίαστος ρευστοποίησις τοῦ ἐνεργητικοῦ αὐτῆς (ἄρθρα 55 καὶ 56), ἡ προεξοφλητικὴ πολιτικὴ τῆς Τραπεζῆς ἀσκεῖται ὑπὸ ὠρισμένην διαδικασίαν (ἄρθρον 40 - 44), τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν δύναται νὰ ἀπαρτίζεται τὸ κάλυμμα τῶν κυκλοφορούντων Τραπεζικῶν Γραμματίων, ὡς καὶ ἡ ἀναλογία τοῦ τοιούτου καλύμματος πρὸς τὴν κυκλοφορίαν, καθορίζονται ἐπακριβῶς (ἄρθρα 61, 62), ἡ Τράπεζα ὑποχρεοῦται τέλος εἰς τὴν καταβολὴν φόρου εἰς τὸ Δημόσιον, ὡςάκις ἡ ἀναλογία τοῦ καλύμ-

ματος πρὸς τὴν κυκλοφορίαν κατέρχεται κάτω τοῦ καθωρισμένου ὀρίου (ἄρθρον 63ον) ¹.

Ὡσαύτως, ὁ Διοικητὴς καὶ οἱ Ὑποδιοικηταὶ τῆς Τραπεζῆς διορίζονται διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου μετὰ πρότασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου (ἄρθρον 29ον). Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ διορίζη Ἐπίτροπον τοῦ Κράτους, ὅστις δικαιούται νὰ μετέχη τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως καὶ τῶν Συνεδριάσεων τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου (ἄρθρον 47ον), τὸ διανεμητέον μέρος εἰς τοὺς Μετόχους δὲν δύναται νὰ ὑπερβῆ ὠρισμένον ἀνώτατον ὄριον (ἄρθρον 71ον). εἰδικαὶ διατάξεις ὡσαύτως ρυθμίζουσι τὴν συμμετοχὴν τοῦ Κράτους εἰς τὰ ἐτήσια κέρδη τῆς Τραπεζῆς (ἄρθρον 71ον), ὡς καὶ εἰς τὸ διανεμητέον κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς Τραπεζῆς Ἐνεργητικὸν αὐτῆς (ἄρθρον 74ον).

Ἡ Τράπεζα ἀπαλλάσσεται ἐπίσης παντὸς φόρου καὶ τέλους (ἄρθρον 75ον).

Ἡ διπλῆ ιδιότης τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ὡς ἰδρύματος αὐτοτελοῦς, ἀλλὰ καὶ ὡς ὀργανισμοῦ δημοσίου χαρακτῆρος σαφέστατα καταφαίνεται ἐν τῇ ρυθμίσει τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὸ Κράτος. Αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς, περιληφθεῖσαι εἰς ἴδιον Κεφάλαιον, ὑπὸ τὴν ἐπικεφαλίδαν «Σχέσεις πρὸς τὸ Κράτος» (ἄρθρα 45 - 50), καθορίζουσιν ἐπακριβῶς τὰς εἰδικὰς ὑπηρεσίας, ἃς ἡ Τράπεζα ὑποχρεοῦται νὰ παράσχη εἰς τὸ Κράτος, τοὺς ὄρους ὑφ' οὓς αὐταὶ παρέχονται καὶ γενικώτερον τὸ πλαίσιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου αὐστηρῶς περιορίζεται ἡ συνεργασία Τραπεζῆς καὶ Κράτους.

Αἱ εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι πρὸς τὸ Κράτος, αἵτινες ἀνετέθησαν εἰς τὴν Τράπεζαν, ὡς καὶ οἱ ὄροι, ὑφ' οὓς ἐκτελοῦνται αὐταὶ, συνίστανται:

¹ Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἠτόνησε κατόπιν τῆς ἀπὸ 28ης Ἰουλίου 1934 συμβάσεως μεταξὺ Δημοσίου καὶ Τραπεζῆς, συναφθείσης συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον βον τοῦ Νόμου 5552, (Ἄριθ. Φύλ. Ἐφημερ. Κυβερν. 251), δι' ἧς καθωρίσθη ἐπὶ ἄλλων βάσεων ἡ πρόσθετος συμμετοχὴ τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ κέρδη τῆς Τραπεζῆς, τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς κυκλοφορίας Τραπεζογραμματίων πέραν τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου ὅπερ καθορίζεται ὡσαύτως ἐν τῇ αὐτῇ συμβάσει.

α') Εἰς τὴν παροχὴν ἐντὸς καθωρισμένων ὁρίων καὶ ὑπὸ ὠρισμένας διατυπώσεις βραχυπροθέσμων χορηγήσεων ὑπὸ τύπον προσωρινῶν προκαταβολῶν εἰς δραχμὰς ἢ προεξοφλήσεως ἐντόκων Γραμματίων τοῦ Δημοσίου (ἄρθρον 46ον, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 55ον § 6, 10, 11).

β') Εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ ἐκδιδομένων Ἐθνικῶν Δανείων καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν ὑπὸ ὄρους συμφωνουμένους ἐκάστοτε (ἄρθρον 45ον).

γ') Εἰς τὴν συγκέντρωσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῶν χρημάτων τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Δημοσίων Ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν διενέργειαν τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν (ἄρθρον 45ον, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ VIον παράρτημα τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης).

Τὰ ὄρια, ἅτινα τίθενται εἰς τὴν συνεργασίαν Τραπέζης καὶ Κράτους, διαγράφονται ὡσαύτως μετὰ μεγίστης ἀκριθείας εἰς σειρὰν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ.

Οὕτω ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ διορίζη Ἐπίτροπον τοῦ Κράτους, ὅστις δικαιούται μὲν νὰ μετέχη τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων καὶ τῶν Συνεδριάσεων τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, ἀλλ' ἄνευ δικαιώματος ψήφου. Ἡ ἐναντίωσις αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἢ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, ἃς θεωρεῖ ἀντιθαινούσας εἰς τὸ Καταστατικὸν ἢ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, ἔχει μὲν ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις τὴν δύναμιν ἀνασταλτικοῦ veto, πλὴν ἢ δημιουργουμένη ἀμφισβήτησις ἐπιλύεται διὰ διαιτησίας ἐντὸς τακτῶν βραχυτάτων προθεσμιῶν (ἄρθρον 47ον).

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Δημοσίου δὲν δικαιοῦνται νὰ ἐρευνῶσι τὰ βιβλία τῆς Τραπέζης (ἄρθρον 48ον), πᾶσα οἰαδήποτε διαφωνία μεταξὺ Τραπέζης καὶ Κράτους ἐπιλύεται διὰ διαιτησίας (ἄρθρον 49ον), καὶ τέλος ἡ Τράπεζα δὲν ὑπόκειται εἰς ἄλλας ὑποχρεώσεις ἢ κανονισμοὺς ἐκτὸς τῶν προβλεπομένων ἐν τῷ Καταστατικῷ αὐτῆς.

Τοιοιουτρόπως πλήρης κατὰ βάσιν αὐτονομία διασφαλίζεται εἰς τὴν Τράπεζαν διὰ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς, ἀλλ' ὡσαύτως στενώτατος καθίσταται, ἐκ τοῦ αὐτοῦ Καταστατικοῦ, ὁ δεσμὸς αὐτῆς πρὸς τὸ Κράτος. Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλά-

δος, ἀσκοῦσα τὸ ἐκδοτικὸν προνόμιον, διατηρεῖ αὐτοτελῆ καὶ ἀδιατάρακτον ἀπὸ ἐξωτερικᾶς ἐπεμβάσεως τὴν ἰδίαν αὐτῆς πίστιν, ἀποτελοῦσαν ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς σταθερότητος τοῦ Ἐθνικοῦ Νομίσματος. Ἡ Τράπεζα ἐπίσης, καθισταμένη Τραπεζίτης τοῦ Δημοσίου, καὶ Ταμίας - Διαχειριστῆς τῶν δημοσίων χρημάτων, παρέχει πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῶν ἀρμοδίων Δημοσίων Ἀρχῶν, ἀλλ' ἐντὸς τῶν τασσομένων ἐν τῷ Καταστατικῷ ὅριον, τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς πρὸς τὸ Δημόσιον.

Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων ἐδημιουργήθησαν θεσμοὶ νέοι, διὰ πρώτην φοράν ἰσχύοντες ἐν Ἑλλάδι, θέτοντες εἰς καθημερινὴν καὶ ἄμεσον ἐπαφὴν τὰ ὄργανα Κράτους καὶ Τραπεζῆς, ἡ ἀρμονικὴ συνεργασία τῶν ὁποίων διασφαλίζεται διὰ τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως τῶν ἐπιδιωκόμενων κοινῶν σκοπῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς αὐστηρᾶς ἐκατέρωθεν προσαρμογῆς πρὸς τὰς διατάξεις δι' ὧν ἐρρυθμίσθησαν αἱ σχέσεις Τραπεζῆς καὶ Κράτους.

Ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα στενωτάτης συνεργασίας, πρὸς ἐπιτευξιν τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ Δημοσίου ἐν τῇ μεγίστῃ δυνατῇ κλίμακι, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐστηρὰν ἐκατέρωθεν τήρησιν τῶν ὄρων οἵτινες διέπουν τὴν συνεργασίαν ταύτην, παρέχονται ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Κράτος, αἱ περὶ ὧν πρόκειται εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι, εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὁποίων προβαίνομεν κατωτέρω.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΑΙ ΥΠΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

1. ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 55 τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς, ἡ Τράπεζα δύναται νὰ χορηγῇ εἰς τὸ Δημόσιον μόνον βραχυπροθέσμους πιστώσεις, ὑπὸ τύπον εἴτε προσωρινῶν προκαταβολῶν (ἄρθρον 55ον § 11), εἴτε προεξοφλήσεως, ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως Γραμματίων τοῦ Δημοσίου Ταμείου (ἄρθρον 55ον § 6), εἴτε πιστώσεων ἔναντι Γραμματίων τοῦ Δημοσίου Ταμείου (ἄρθρον 55ον § 10γ).

Τρεῖς εἶναι οἱ κύριοι καὶ χαρακτηριστικοὶ ὅροι ὑφ' οὓς παρέχονται αἱ χορηγήσεις αὗται:

Πρῶτος ὄρος : Τὸ σύνολον τῶν τοιούτων χορηγήσεων δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ καθ' οἴανδήποτε στιγμὴν τὸ ποσὸν τῶν 800 ἑκατ. δραχμῶν (ἄρθρον 55ον § 6), ἐξ ὧν δραχ. 400 ἑκατ. ἀποτελοῦσι τὸ ἀνώτατον ὄριον τῶν προσωρινῶν προκαταβολῶν, τὰ δὲ ἕτερα 400 ἑκατ. δραχμῶν ὀρίζονται ὡς ἀνώτατον ὄριον τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν Γραμματίων τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ἅτινα δύνανται νὰ γίνωσιν ἀποδεκτὰ παρὰ τῆς Τραπεζίης, ὡς ὀρίζουσιν αἱ προμνησθεῖσαι παράγραφοι 6 καὶ 10γ τοῦ ἄρθρου 55.

Δεύτερος ὄρος : Ἄπασαι αἱ χορηγήσεις αὗται εἶναι βραχυπρόθεσμοι.

Αἱ προσωριναὶ προκαταβολαὶ ἀποδίδονται εἰς τὴν Τράπεζαν τὸ βραδύτερον κατὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης τριμηνίας, μετὰ τὸ κλείσιμον τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους δι' ὃ ἐγένοντο αὗται (ἄρθρον 55ον § 11).

Τὰ Γραμμάτια τοῦ Δημοσίου Ταμείου τὰ προσαγόμενα πρὸς ἐξόφλησιν δέον νὰ εἶναι λήξεως τριμήνου (ἄρθρον 55 § 6), ὡσαύτως ἡ προθεσμία τῶν πιστώσεων ἔναντι Γραμματίων τοῦ Δημοσίου δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνη τοὺς ἕξ μῆνας (ἄρθρον 55ον § 10).

Τρίτος ὄρος : Ἄπασαι αἱ χορηγήσεις αὗται παρέχονται ἐπὶ τόκῳ.

Οἱ ὡς ἄνω ὄροι κατοχυροῦνται καὶ δι' ἐτέρων διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζίης, ὡς καὶ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1927. Οὕτω, ἐν ἄρθρῳ 46ῳ τοῦ Καταστατικοῦ ὀρίζεται ὅτι ἡ Τράπεζα δὲν δύναται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸ Δημόσιον ἢ τὰς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεις ἄλλας προκαταβολὰς ἐκτὸς τῶν καθοριζομένων εἰς τὰς ὡς ἄνω διατάξεις τοῦ ἄρθρου 55ου, οὔτε δύναται ὡσαύτως νὰ ἐγγυᾶται Γραμμάτια τοῦ Δημοσίου Ταμείου καὶ τῶν Δημοσίων Ἐπιχειρήσεων, εἰς δὲ τὸ ἄρθρον VIII τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης ὀρίζεται ὅτι τὸ Δημόσιον ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως μὴ ὑπερβῇ τὸ τεθὲν εἰς αὐτὸ ἀνώτατον ὄριον βραχυπροθέσμου δανεισμοῦ τῶν 800 ἑκατ. δραχμῶν.

Τοιοτοτρόπως τριπλῆ σειρὰ διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης καθορίζει μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ αὐστηρότητος τὸν τρόπον καθ' ὃν τὸ Δημόσιον δύναται νὰ ἀντλή χρηματικὰ κεφάλαια παρὰ τῆς Τρα-

πέζης, τὰ ἀνώτατα ὄρια τῆς τοιαύτης ἀντλήσεως, ὡς καὶ τὰς προθεσμίας τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐξοφλήσεως τῶν τοιούτων δανείων.

Ἄς ἐξετάσωμεν νῦν τὴν ἐξέλιξιν τῶν δανειακῶν σχέσεων τοῦ Δημοσίου πρὸς τὴν Τράπεζαν κατὰ τὴν διαρρέυσασαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Τραπεζῆς μέχρι σήμερον δεκαετίαν.

Τὰ χορηγηθέντα ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Δημόσιον δάνεια κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν χρονικὴν περίοδον, διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας:

α') Εἰς βραχυπροθέσμους χορηγήσεις πρὸς τὸ Δημόσιον, παρεχομένας συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 55 τοῦ Καταστατικοῦ, εἴτε ὑπὸ τύπον προεξοφλήσεως Γραμματίων τοῦ Δημοσίου Ταμείου, εἴτε ὑπὸ τύπον προσωρινῶν πρὸς τὸ Δημόσιον προκαταβολῶν.

β') Εἰς δάνεια συναφθέντα δυνάμει εἰδικῶν συμβάσεων ἐγκριθεισῶν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Μετόχων τῆς Τραπεζῆς καὶ κυρωθεισῶν διὰ Νόμου.

γ') Εἰς τὸ Χρέος τοῦ Δημοσίου, τὸ ἀναληφθὲν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἰδρυσίν της.

α') ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ :

1ον) ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

(Ἄρθρον 55ον § 6)

Τὸ Δημόσιον καθ' ὅλην τὴν διαρρέυσασαν δεκαετίαν ἀντλεῖ κεφάλαια ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης ὅλως ἐκτάκτως καὶ εἰς κλίμακα περιορισμένην.

Ἐκ τῶν ἐβδομαδιαίων λογιστικῶν καταστάσεων τῆς Τραπεζῆς προκύπτει ἡ κάτωθι κίνησις τῶν τοιούτων προεξοφλήσεων:

1η Περίοδος :

Ἄπὸ Μαΐου - Αὐγούστου 1932. Ποσὸν

προεξοφληθέντων Γραμματίων . . . Δραχ. 153.187.500. —

Ἄπὸ Σεπτεμβρίου 1932 - Μαΐου 1933. Πο-

σὸν προεξοφληθέντων Γραμματίων » 102.125.000. —

2α Περίοδος :

Ἐκ τῆς 28.7.36 μέχρι σήμερον :

Ἐπίλοιπον καθ' ἑξαμηνίαν :

31.12.36	Δραχ.	159.345.148.90
10. 6.37	»	250.464.416.35
31.12.37	»	277.455.703.90
30. 5.38	»	295.224.137.70
31. 3.39	»	339.647.832.15

Ἐκ τῆς τοιαύτης κινήσεως καταφαίνεται ὅτι αἱ περὶ ὧν πρόκειται προεξοφλήσεις οὐδέποτε ὑπερέβησαν τὸ προβλεπόμενον ἐν τῷ Καταστατικῷ ὄριον τῶν 400 ἑκατ. Δραχμῶν.

Ἐξ ἄλλου, ὁ τόκος, ὃν τὸ Δημόσιον καταβάλλει διὰ τὴν τοιαύτην προεξόφλησιν, λογίζεται ἐπὶ ἐπιτοκίῳ ὀρισθέντι δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας εἰς 4 %, τουτέστιν εἰς ἐπίπεδον σημαντικῶς κατώτερον τοῦ ἐπισήμου προεξοφλητικοῦ τόκου τῆς Τραπέζης ¹.

2ον) ΠΡΟΣΩΡΙΝΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝ

("Ἀρθρον 55 § 11)

Ἡ συγκέντρωσις παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου ἐξυπηρετεῖται λογιστικῶς διὰ τοῦ πρωτοθαμίτου Λογαριασμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑλληνικὸν Δημόσιον - Λ) σμός Συγκεντρώσεως Ἐσόδων καὶ Πληρωμῶν». Ὅσακις τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Λογαριασμοῦ τούτου

¹ Τὰ ὡς ἄνω Γραμμάτια τοῦ Δημοσίου Ταμείου δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μὲ τὰ Γραμμάτια ἄτινα, τῇ αἰτήσῃ τῆς Τραπέζης, ἐξέδωκε τὸ Δημόσιον, κατὰ τὰ ἔτη 1931—32, συμφώνως τῷ Νόμῳ 5236 τῆς 30ῆς Ἰουλίου 1931. Διὰ τοῦ Νόμου τούτου πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ρευστοποιήσεως μέρους τοῦ ἀκίνητοποιουμένου χρέους τοῦ Δημοσίου πρὸς τὴν Τραπεζαν, ἐπετράπη ἡ παράστασις αὐτοῦ διὰ Γραμματίων τοῦ Δημοσίου. Διὰ τῆς τοποθετήσεως ὑπὸ τῆς Τραπέζης τῶν Γραμματίων τούτων ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ τῇ ξένη ἀγορᾷ θὰ ἠδύνατο αὕτη νὰ ἀποκτήσῃ διαθέσιμα ρευστὰ κεφάλαια ἵνα τοιουτοτρόπως ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσιν αὐτῆς ἄνευ ἐπιβαρύνσεως τῆς κυκλοφορίας. Τοιαῦτα Γραμμάτια ἐξεδόθησαν καὶ ἐκυκλοφόρησαν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1931 μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1931, συνολικοῦ ποσοῦ 42.500.000 Δραχμῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1932 ἀπεσύρθησαν ὀριστικῶς τῆς κυκλοφορίας, καθ' ὅσον ἐγκαταληφθείσης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τῆς χρυσοῦς βάσεως, κατέστη ἄσκοπον τὸ σύστημα τῆς ἐκδόσεως τοιούτων Γραμματίων.

καθίσταται χρεωστικόν, ἀνακύπτει, ὡς εἰκός, ἡ ἀνάγκη, ἵνα μὴ ἀνασταλοῦν αἱ πληρωμαὶ τοῦ Δημοσίου, ἀμέσου τακτοποιήσεως τῶν τοιούτων χρεωστικῶν ὑπολοίπων, διὰ τῆς χορηγήσεως προκαταβολῶν εἰς τὸ Δημόσιον, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 55ῳ τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς.

Ἐξοχίστως ἐξετάσωμεν νῦν τὴν κίνησιν τοῦ Λογαριασμοῦ τούτου κατὰ τὴν διαρρεύσασαν δεκαετίαν, ἵνα ἴδωμεν κατὰ ποίας περιόδους ἐγένετο οὗτος χρεωστικός, καὶ πῶς ἐτακτοποιήθησαν τὰ χρεωστικὰ ὑπόλοιπα αὐτοῦ. Τὴν κίνησιν τοῦ Λογαριασμοῦ τούτου διαχωρίζομεν εἰς δύο χρονικὰς περιόδους. Ἡ πρώτη περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Τραπεζῆς μέχρι τέλους Μαΐου 1932. Ἡ δευτέρα ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης μέχρι σήμερον. Κατὰ τὴν α' χρονικὴν περίοδον ὁ Λογαριασμός οὗτος παραμένει πιστωτικός, μόνον δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους Νοεμβρίου 1931 μέχρι τέλους Μαΐου 1932 μεταβάλλεται εἰς χρεωστικόν, τοῦ χρεωστικοῦ ὑπολοίπου αὐτοῦ κυμαινόμενου πάντως εἰς ἐπίπεδα κατώτερα τοῦ ἀνωτάτου ὅριου τῶν 400 ἐκ. δραχμῶν, εἰς ὃ δύνανται νὰ ἀνέλθωσιν αἱ προσωριναὶ προκαταβολαὶ εἰς τὸ Δημόσιον¹.

Ἀντιθέτως, κατὰ τὴν β' χρονικὴν περίοδον, ἦτοι ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1932 μέχρι σήμερον, ὁ Λογαριασμός οὗτος εἶναι χρεωστικός, καὶ τὸ χρεωστικόν ὑπόλοιπον αὐτοῦ κυμαίνεται σταθερῶς εἰς ἐπίπεδα ὑπερβαίνοντα τὸ ἀνώτατον ὄριον τῶν 400 ἐκατ. δραχμῶν κατὰ ποσὰ ἀνερχόμενα συχνότατα εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰ χρεωστικὰ ὑπόλοιπα τῆς πρώτης χρονικῆς περιόδου, ἐρρυθμίσθησαν ταῦτα διὰ τῆς χορηγήσεως ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Κράτος προσωρινῆς προκαταβολῆς 400 ἐκατ. δραχμῶν, ἐπὶ συμφωνηθέντι ἐπιτοκίῳ 4%².

¹ Τὸ χρεωστικόν ὑπόλοιπον τοῦ Λογαριασμοῦ τούτου, ἀνέρχεται εἰς στρογγύλους ἀριθμούς εἰς 20 ἐκ. τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1931, καὶ διακυμαίνεται μέχρι τέλους Μαΐου τοῦ 1932, μεταξύ 180 καὶ 350 ἐκ.

² Ὁ τόκος οὗτος δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, καθόσον, δυνάμει τῆς ἀπὸ 15ης Μαρτίου 1932 συμφωνίας μεταξύ Τραπεζῆς καὶ Δημοσίου, συνεψηφίσθη πρὸς τὸν ὀφειλόμενον ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς φόρον, καταβλητέον τῷ Δημοσίῳ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 63 τοῦ Καταστατικοῦ. Ἡ ἰσχὺς τοῦ ἄρθρου 63 ἀνεστάλη διὰ τοῦ Νόμου 5422 τῆς 26ης Ἀπριλίου 1932. Τὸ αὐτὸ ἄρθρον τροποποιεῖται διὰ τοῦ Νόμου 5534 τῆς 17ης Ἰουνίου 1932, προστιθεμένης εἰς αὐτὸ διατάξεως καθ' ἣν «Οἱ ἀδήποτε προσωρινῆς χορηγήσεως πρὸς τὸ Κράτος θὰ φέρῃ τόκον οὐχὶ κατώ-

“Ὅσον δ’ ἀφορᾷ τὰ χρεωστικὰ ὑπόλοιπα τῆς δευτέρας χρονικῆς περιόδου, ταῦτα τυπικῆν μόνον ἀνωμαλίαν ἐμφανίζουν, καθόσον ἀντικρύζονται πλήρως διὰ τῶν ἀντιστοιχῶν πιστωτικῶν ὑπολοίπων τοῦ παρὰ τῆ Τραπέζῃ Λογαριασμοῦ τῆς Δ. Ο. Ε. Ἡ τελικὴ ἀπόδοσις τῶν πιστωτικῶν τούτων ὑπολοίπων πρὸς τὸ Δημόσιον, καθυστερεῖ λόγῳ τῆς ἐκκρεμότητος εἰς ἣν διατελεῖ εἰσέτι ὁ ὀριστικὸς διακανονισμὸς τοῦ Ἐξωτερικοῦ Δημοσίου Χρέους, ἐκ τῆς καθυστερήσεως δὲ ταύτης πηγάζει ἡ ἐμφανιζομένη ἀνωτέρω ἀνωμαλία. Εἶναι προφανές ὅτι τὸ χρεωστικὸν ἀνοιγμα τοῦ Λογαριασμοῦ τοῦ Δημοσίου, ἐφ’ ὅσον ἀντικρύζεται διὰ τῶν παρὰ τῆ Τραπέζῃ κατατεθειμένων ὑπὸ τῆς Δ. Ο. Ε. ὑπεγγύων προσόδων, ἀφ’ ἑνὸς μὲν δὲν δύναται νὰ βαρύνῃ τὴν κυκλοφορίαν, ἀφοῦ διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς Δ. Ο. Ε. ἔχουσιν ἤδη ἀφαιρεθῆ ἐκ τῆς κυκλοφορίας καὶ εἰσρεύσῃ εἰς τὴν Τράπεζαν ποσὰ κεφαλαίων μείζονα τῶν τιθεμένων εἰς κυκλοφορίαν διὰ τῶν γενομένων εἰς τὸ Δημόσιον χορηγήσεων, ἀφ’ ἑτέρου δὲ θέλει τελικῶς καλυφθῆ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς διὰ τῶν κεφαλαίων ἅτινα εἶναι κατατεθειμένα παρὰ τῆ Τραπέζῃ ἐπ’ ὀνόματι τῆς Δ. Ο. Ε.

Τὸ ἀλληλένδετον τῶν ἐν λόγῳ δύο Λογαριασμῶν ἀπεδέχθη καὶ ἡ τόσον ἐγκύρως δυναμένη νὰ ἀποφαίνεται ἐπὶ τοιούτων θεμάτων Δημοσιονομικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, μεθ’ ἧς ἡ Τράπεζα διετέλεσεν, εἰς ἐκτέλεσιν εἰδικῆς διατάξεως τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης τῆς 25ης Σεπτεμβρίου 1927, εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς λειτουργίας αὐτῆς¹.

Ἡ Τράπεζα κρίνουσα εὐρέως καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 55 § 11 τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς, παρεδέχθη ὅπως πρὸς καθορισμὸν τοῦ πραγματικοῦ ὑπολοίπου τοῦ παρὰ τῆ Τραπέζῃ Λογ)σμοῦ «Συγκεντρώσεως Ἐσόδων καὶ

τερον τοῦ τόκου ὅστις εὐρίσκεται ἐν ἰσχύει εἰς ἐκάστην περίπτωσιν». (Ὅρα Σελ. 90, 120, τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Διοικητοῦ τῆς Τραπέζης ἐπὶ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1932, εἰς ἣν δημοσιεύεται τὸ κείμενον τῶν ὡς ἄνω Νόμων). Ἡ ἰσχὺς τοῦ ἄρθρου τούτου ἔχει ἀτονίσει ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1932. (Ὅρα σχετικὴν σημείωσιν ἐν Σελ. 146.)

¹ Τὴν σχέσιν τῶν ἐν λόγῳ δύο Λογαριασμῶν, ἀνεπτύξαμεν ἐνώπιον τῆς Δημοσιονομικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Διοικήσεως τῆς Τραπέζης καὶ κατ’ ἐντολὴν αὐτῆς, κατὰ τὴν σύνοδον τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1932.

Πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου» φέρεται εἰς πίστωσιν τοῦ Λ)σμοῦ τούτου ὀλόκληρον τὸ πιστωτικὸν ὑπόλοιπον τῶν παρὰ τῆ Τραπεζῆ καταθέσεων τῆς Δ. Ο. Ε. ἐξ ὑπεγγύων προσόδων.

Ἡ ὀρθότης τοῦ μέτρου εἶναι προφανῆς ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐὰν δὲν παρενετίθετο ἡ Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς τὰς σχέσεις Δημοσίου καὶ Τραπεζῆς, ὀλόκληρον τὸ πιστωτικὸν ὑπόλοιπον τοῦ Λογαριασμοῦ αὐτῆς θὰ ἦγετο ἐξ ὑπαρχῆς εἰς πίστωσιν τοῦ Λογαριασμοῦ τοῦ Δημοσίου, μόνον δὲ μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῆς πιστώσεως ταύτης θὰ ἐγεννᾶτο περίπτωσις χορηγήσεως προσωρινῆς προκαταβολῆς εἰς τὸ Δημόσιον, ἣτις δὲν θὰ ἠδύνατο βεβαίως εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ ὑπερβῆ τὸ ὀρισθὲν ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ ἀνώτατον ὄριον 400 ἑκατ. δραχμῶν¹.

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ὑπ' ὄψιν δύο Λογαριασμῶν προκύπτει ὅτι ὄχι μόνον δὲν ὑφίσταται πραγματικὸν χρεωστικὸν ἀνοιγμα εἰς τὸν Λογαριασμὸν Συγκεντρώσεως τῶν Εἰσπράξεων καὶ Πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου, καθ' ὅλην τὴν ὑπ' ὄψιν χρονικὴν περίοδον, ἀλλ' ἀντιθέτως, ὁ Λογαριασμὸς οὗτος παραμένει πιστωτικὸς, ἐξαιρέσει δύο μόνον μηνῶν τοῦ ἔτους 1936 (Ὀκτώβριος - 72 ἑκ. καὶ Νοέμβριος - 28 ἑκ.), καθ' οὓς ὁ Λογαριασμὸς οὗτος καὶ μετὰ τὴν συσχέτισιν ταύτην ἐμφανίζει ἐλάχιστον χρεωστικὸν ὑπόλοιπον, ὅπερ ὅμως πολλαπλασιῶς καλύπτεται ἀπὸ τὸ ἐκ 400 ἑκατ. δραχ. περιθώριον τῶν προσωρινῶν καταβολῶν τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Δημόσιον.

β') ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΒΑΣΕΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν δεκαετίαν δύο μόνον συμβάσεις συνάπτονται μεταξὺ Τραπεζῆς καὶ Κράτους, δι' ὧν παρέχονται δάνεια εἰς τὸ Δημόσιον.

Ἡ πρώτη σύμβασις ὑπεγράφη τὴν 10ην Μαρτίου τοῦ ἔτους

¹ Ὁ συνδυασμὸς τῶν ὑπ' ὄψιν δύο Λογαριασμῶν καθ' ὃ σῶστημα ἐξετέθη ἀνωτέρω καθιερώθη ἐπισήμως διὰ σχετικῆς διατάξεως τεθείσης εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ Ἄρθρου 2 τῆς συμβάσεως μεταξὺ Τραπεζῆς καὶ Κράτους περὶ παροχῆς προσωρινῆς προκαταβολῆς 486 ἑκ Δραχμῶν, ὑπογραφείσης τὴν 4ην Ἰουνίου 1937 καὶ κυρωθείσης διὰ τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου ὑπ' ἀριθ. 746 τῆς 14ης Ἰουνίου 1937. Περὶ τῆς συμβάσεως ταύτης ἀσχολούμεθα εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

1936 καὶ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῶν Μετόχων τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου 1936.

Διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης πωλοῦνται εἰς τὸ Δημόσιον 22 ἑκατ. Μάρκα ἐκ τοῦ παρὰ τῇ Τραπεζῇ τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους ἐνεργητικοῦ ὑπολοίπου τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς Μάρκα, τὸ δὲ εἰς δραχμὰς ἰσότιμον τῶν Μάρκων τούτων, ἦτοι δραχμαὶ 891 ἑκατ. δὲν καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου τοῖς μετρητοῖς, ἀλλὰ διὰ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὸ ἐκ μέρους τῆς Τραπεζῆς ἰσοπόσου δανείου, ἐξοφλητέου ἐντὸς 15 ἐτῶν καὶ ἐπὶ τόκῳ 3 % ἐτησίως¹.

Ἡ Δευτέρα Σύμβασις ὑπεγράφη τὴν 4ην Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1937 καὶ ἐκυρώθη διὰ τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου ὑπ' ἀριθ. 748 τῆς 14ης Ἰουλίου 1937. Διὰ ταύτης ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τοῦ παρ' αὐτῇ Λογαριασμοῦ εἰς Μάρκα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, θέτει εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ μέχρι ποσοῦ Μάρκων 12.000.000.— ἐν συνόλῳ, τὸ δὲ εἰς δραχμὰς ἰσότιμον τῶν Μάρκων τούτων, ἦτοι ἐν συνόλῳ 486.000.000.— δρχ., τακτοποιεῖται διὰ χορηγήσεως ἰσοπόσου προκαταβολῆς εἰς τὸ Δημόσιον, παρεχομένης συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 55 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς. Ἡ προκαταβολὴ αὕτη ἔχει τὸ ἰδιάζον ὅτι δὲν ἐξοφλεῖται ὡς ὀρίζει τὸ ἄρθρον 55, ἀλλ' ἐντὸς τετραετίας². Ὁ τόκος λογίζεται ἐπὶ ἐπιτοκίῳ 3 % καὶ καταβάλλεται ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ποσὸν τῆς προκαταβολῆς ταύτης εἶναι μείζον τοῦ πιστωτικοῦ ὑπολοίπου τοῦ παρὰ τῇ Τραπεζῇ Λογαριασμοῦ Συγκεντρώσεως «Εἰσπράξεων καὶ Πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου» (ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς παρὰ τῇ Τραπεζῇ καταθέσεις ἐκ τῶν ὑπεγγύων προσόδων) καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς οὕτω προκυπτούσης διαφορᾶς.

Ἀμφότεραι αἱ συμβάσεις αὗται ἐγένοντο, ὅπως ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπορροφηθῆ τὸ διογκούμενον ἐνεργητικὸν ὑπόλοιπον εἰς Μάρκα, ὅπερ καταλείπει ἡ κίνησις τοῦ Ἑλληνογερμανικοῦ Κληρικ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀντιμετωπίσῃ τὸ Κράτος ἐκτάκτους καὶ ἐπείγουσας ἐθνικὰς ἀνάγκας ὑψίστης σημασίας, οἷα ἡ συμπλήρωσις τοῦ πολεμικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ τῆς Χώρας. Βασικὴ οὐχ ἦττον διαφορὰ διαχωρίζει τὰς συμβάσεις ταύτας,

1 Ἡ Σύμβασις αὕτη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 128 τῆς 12ης Μαρτίου ἐ. ἔ. φύλλον, Τεῦχος Α. τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

2 Βλ. κατωτέρω «Τελικὴ ρύθμισις τῶν χρεῶν τοῦ Δημοσίου».

συνισταμένη εἰς τὴν διάφορον μορφήν τῶν παρεχομένων βάσει αὐτῶν δανείων.

Διὰ τῆς δευτέρας Συμβάσεως, ἡ παρεχομένη μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 480 ἑκατ. δραχμῶν δανειακὴ ἐνίσχυσις ἀποτελεῖ προσωρινὴν προκαταβολὴν χορηγουμένην συμφώνως τῷ Καταστατικῷ τῆς Τραπεζῆς, μὲ μικρὰν παρέκκλισιν ἐκ τῶν διατάξεων αὐτοῦ, ἀφορῶσαν εἰς τὸν χρόνον τῆς ἐξοφλήσεως τῆς προκαταβολῆς ταύτης. Διὰ τῆς πρώτης συμβάσεως, ἀντιθέτως, χορηγεῖται δάνειον ποσοῦ 891 ἑκατ. δραχμῶν μὲ μακροπρόθεσμον ἀπόσθεσιν, θὰ ἦτο δὲ δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ τοιαύτη σύμβασις δὲν εὐρίσκεται ἐν ἀπολύτῳ ἁρμονίᾳ μὲ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς.

Πλὴν αἱ σημειούμεναι ὡς ἄνω δι' ἀμφοτέρα τὰ δάνεια ταῦτα παρεκβάσεις ἐνέχουσι τυπικὸν χαρακτήρα καὶ δὲν ἀποτελοῦσιν οὐσιαστικὴν παράθασιν τῶν βασικῶν ἀρχῶν αἵτινες, συμφώνως τῷ Καταστατικῷ, δέον νὰ διέπωσι τὰς δανειακὰς σχέσεις Τραπεζῆς καὶ Κράτους.

Διὰ νὰ αἰτιολογηθῇ τὸ βάσιμον τῆς παρατηρήσεως ταύτης δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν ἀπὸ τῆς χορηγήσεως τῶν δανείων τούτων μέχρι σήμερον χρονικὴν περίοδον τὸ Δημόσιον διετήρησε παρὰ τῇ Τραπεζῇ καταθέσεις¹ αἵτινες προστιθέμεναι εἰς τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ πιστωτικὰ ὑπόλοιπα τοῦ Λογαριασμοῦ Συγκεντρώσεως «Εἰσπράξεων καὶ Πληρωμῶν» (ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς καταθέσεις ἐξ ὑπεγγύων προσόδων) καλύπτουσι κατὰ μέγιστον τμήμα τὸ σύνολον τῶν περιῶν πρόκειται δύο δανείων, τὸ δ' ἀπομένον ἀκάλυπτον ὑπόλοιπον ὑπῆρξε κατὰ μέσον ὅρον κατώτερον τῶν 400 ἑκατ. δραχμῶν.

Τοιοτοτρόπως, ἡ ἐκ τοῦ τοιοῦτου δανεισμοῦ διόγκωσις τῆς κυκλοφορίας εἶχεν ὡς ἀντίκρουσμα ἀνάλογον συστολὴν αὐτῆς, ὀφειλομένην εἰς τὴν τήρησιν παρὰ τῇ Τραπεζῇ διαθεσίμων τοῦ Δημοσίου, οὐσιαστικὴ δὲ παράθασιν τῶν διατεταγμένων δὲν σημειοῦται μέχρι σήμερον, ἐφ' ὅσον καθ' ὅλην τὴν ὑπ' ὄψιν χρονικὴν περίοδον τὸ πραγματικὸν ἄνοιγμα τῆς Τραπεζῆς ἔναντι τοῦ Δημοσίου δὲν ὑπερέβη κατὰ μέσον ὅρον τὸ

¹ Αἱ καταθέσεις αὗται, ἐμφανιζόμεναι εἰς ἰδίους Λογαριασμούς, εἴτε προέρχονται ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ δανείου χρηματοδοτήσεως τῶν παραγωγικῶν ἔργων, εἴτε ἀντιπροσωπεύουσι προβλέψεις διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν Ἐθνικῶν Δανείων.

καθορισμένον ἐκ τοῦ Καταστατικοῦ ἀνώτατον ὄριον τῶν 400 ἑκατ. δραχμῶν.

Εὐελπιστοῦμεν ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον ἡ ταμιακὴ κατάστασις τοῦ Δημοσίου θέλει παραμείνει εἰς τὸ σημερινὸν εὐχάριστον σημεῖον, ὅποτε δεδομένης καὶ τῆς σχετικῶς ταχείας ἐξοφλήσεως τῶν ἐν λόγῳ δανειακῶν ὑποχρεώσεων, θέλει ὀριστικῶς ἀποφευχθῆ οἰαδήποτε ἐξοίδησις τῆς κυκλοφορίας ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης. Πάντως δέον νὰ τονίσωμεν ὅτι ἄνευ τῆς συνάψεως τῶν περὶ ὧν πρόκειται δανείων, δὲν θὰ καθίστατο ἐφικτὴ ἡ ὁμαλὴ ἐξέλιξις τῶν Ἑλληνογερμανικῶν ἀνταλλαγῶν, τοιοῦτο δὲ ἐνδεχόμενον θὰ ἐδημιούργει μεγάλους κινδύνους διὰ τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν καὶ συνεπῶς διὰ τὴν σταθερότητα τοῦ Ἐθνικοῦ Νομίσματος. Ὁ γενόμενος, ὅθεν, δανεισμός ὑπῆρξεν εὐεργετικὸς διὰ τὴν χώραν, ἐξεταζόμενος δὲ ἀπὸ τῆς καθαρῶς νομισματικῆς του πλευρᾶς, ὑπῆρξε μέχρι σήμερον ἐντελῶς ἀνώδυνος, βασίμως δ' ἐλπίζομεν ὅτι θέλει ἀποθῆ τοιοῦτος καὶ εἰς τὸ μέλλον.

Ἡ ἀπαρρίθμησις τῶν παρεχομένων εἰς τὸ Δημόσιον πιστωτικῶν διευκολύνσεων δὲν θὰ ἦτο πλήρης, ἐὰν δὲν ἐμνημονεύομεν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἣν ἡ Τράπεζα παρέχει εἰς τὸ Δημόσιον σύμφωνα μὲ τὸν Νόμον 789 τοῦ Ἰουλίου 1937. Διὰ τοῦ Νόμου τούτου ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις Γραμματίων τοῦ Δημοσίου Ταμείου εἰς οἰονδήποτε νόμισμα πρὸς πληρωμὴν κρατικῶν προμηθειῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ. Ἐκ τούτων, τὰ εἰς Ραϊχσμάρκ ἐκδιδόμενα Γραμμάτια ἐξοφλοῦνται ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπολοίπου τῶν Γερμανικῶν συμψηφιστικῶν Λογαριασμῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἡ Τράπεζα παρέχει τὴν ἀνέκκλητον ἐντολὴν τῆς πρὸς τὴν Verrechnungskasse ὅπως πληρῶνῃ κατὰ τὴν λήξιν τῶν τὰ Γραμμάτια ταῦτα. Εἰς ἀσφάλειαν τῆς Τραπέζης διὰ τὴν οὕτω παρεχομένην ἐντολὴν τῆς, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, ὅπερ ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ αὐτῇ ἐκάστοτε τὸ εἰς δραχμὰς ἰσάξιον τῶν ληγόντων Γραμματίων, παρέχει εἰς τὴν Τράπεζαν τὴν ἀνέκκλητον ἐντολὴν ὅπως παρακρατῆ ἐκ τοῦ παρ' αὐτῇ Λογαριασμοῦ τοῦ Δημοσίου «Εἰσπράξεις καὶ Πληρωμαὶ» πᾶν ποσὸν ἀπαιτηθσόμενον πρὸς κάλυψίν τῆς. Τοιαῦτα Γραμμάτια ἔχουν ἐκδοθῆ μέχρι τέλους Μαΐου ἐ. ἔ. συνολικοῦ ποσοῦ 887 ἐκ. δραχμῶν (ἐξ ὧν Γραμμάτια ποσοῦ 55 ἑκατ. δραχμῶν εἶναι ἐκδεδομένα εἰς Belgas, ἐξοφλούμενα κατ' ἀνάλογον σύστημα).

Τοιοτοτρόπως τὸ Δημόσιον, διὰ τῆς μεσολαθήσεως τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς κ. Τσουδεροῦ, ἐπέτυχε τὴν τοποθέτησιν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ τοιούτων Γραμματίων, ὧν οἱ ὄροι πληρωμῆς εἶναι λίαν εὐνοϊκοί, καὶ ὧν τὸ συνολικὸν ποσὸν εἰς δραχμὰς κυμαίνεται περὶ τὰ 900 ἑκατ. δραχμῶν.

γ') ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΑΝΑΛΗΦΘΕΝ ΥΠΟ ΤΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΙΝ ΤΗΣ

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως Κράτους καὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τοῦ 1928, ἧς παράρτημα ἀποτελεῖ τὸ Καταστατικὸν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἡ τελευταία αὕτη ἀνέλαβε κατὰ τὴν ἴδρυσίν της τὸ μέγιστον τμῆμα τῶν ἀκίνητοποιημένων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ ὀφειλῶν τοῦ Δημοσίου. Τὸ τοιοῦτον χρέος τοῦ Δημοσίου ἀνήρχετο, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1928, εἰς δραχ. 3.789.638.165.35. Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 5 τῆς προμνησθείσης συμβάσεως, καθωρίσθη ὁ τρόπος τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους τούτου ὡς καὶ τῶν ὑπολοίπων πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρεῶν τοῦ Δημοσίου, διὰ τῆς ἐτησίως καταβολῆς παρὰ τοῦ Δημοσίου εἰς τὰς Τράπεζας ταύτας τῶν κάτωθι ποσῶν (ἐξ ὧν τὰ 2)³ περιέρχονται εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ 1)³ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν) : α') 200 ἑκατ. δραχ. δι' ἕκαστον τῶν ἐτῶν 1929 καὶ 1930, καὶ 300 ἑκ. δι' ἕκαστον τῶν ὑπολοίπων ἐτῶν, β') ὀλόκληρον τὸ κέρδος τὸ περιερχόμενον εἰς τὸ Κράτος ἐκ κοπῆς κερμάτων, γ') τὸ ποσὸν τῶν φόρων καὶ τελῶν τῶν καταβαλλομένων εἰς τὸ Δημόσιον ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, μετ' ἀφαίρεσιν ἐξ αὐτοῦ τῶν τόκων τοῦ δανείου 4 % 1924 τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1932, ἀνασταλείσης ὑπὸ τοῦ Κράτους τῆς πληρωμῆς τοῦ χρεωλυσίου τῶν Ἐθνικῶν Δανείων, τὸ Δημόσιον ἔπαυσε καταβάλλον τὴν ἐτησίαν δόσιν τῶν 300 ἑκατ. δραχμῶν, οὕτω δ' ἔκτοτε διατίθενται πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν περὶ ὧν πρόκειται χρεῶν μόνον τὰ ὑπὸ στοιχεῖα β') καὶ γ') ποσά¹.

Διὰ τῶν ἀποσβέσεων τούτων τὸ χρέος τοῦ Δημοσίου πρὸς τὴν Τράπεζαν κατῆλθε κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1931 εἰς δραχ. 3.168.042.077.15, ἔκτοτε δέ, μειωθέντος κατὰ τὸ μέγιστον τμῆμα αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ τῶν ἐτησίων ἀποσβέσεων, τὸ

¹ Βλ. κατωτέρω «Τελικὴ ρύθμισις τῶν χρεῶν τοῦ Δημοσίου».

χρέος τοῦτο ἐλαττοῦται μὲ βραδὺν ρυθμὸν, κατελθὸν κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1937 εἰς δραχ. 3.120.251.211 ¹.

Ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς ἀποσθέσεως τοῦ χρέους τούτου ἐπιβραδύνει ἀφ' ἐνός τὴν ἐπιδιωχθεῖσαν διὰ τῆς ταχυτέρας ἐξοφλήσεως αὐτοῦ ἐξυγίανσιν τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ καθιστᾷ ἐπαχθέστερον διὰ τὴν Τράπεζαν τὸ βάρος τοῦ χρέους τούτου, ὅπερ ἀποδίδει ἐλάχιστον τόκον (0,398 %), κατὰ μέσον ὄρον).

δ') ΤΕΛΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄπαν τὸ χρέος τοῦ Δημοσίου πρὸς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, τὸ τε ἀναληφθὲν κατὰ τὴν ἴδρυσιν αὐτῆς καὶ τὸ δημιουργηθὲν ἕκτοτε μέχρι σήμερον δυνάμει εἰδικῶν συμβάσεων, ἐρυθμίσθη τελικῶς διὰ τῆς ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1938

¹ Τὸ ποσὸν τοῦτο κατανέμεται μέχρι τοῦ ἔτους 1938 εἰς δύο διαφορα στοιχεῖα τοῦ ἐνεργητικοῦ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῆς Τραπεζῆς.

α) Ποσὸν Δραχ. 2.714.111.162.45 περιλαμβάνεται ὑπὸ τὸν τίτλον «Χρέος τοῦ Δημοσίου». Εἰς τὸν Ἰσολογισμὸν τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1937 τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἀναγραφόμενον ποσὸν 3.856.156.216.05 περιλαμβάνει ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω 2.714.111.162.45, καὶ τὰ ὑπόλοιπα τῶν δύο νέων δανείων περὶ ὧν ὠμιλήσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον (891 ἐκ. Δραχ. καὶ 482 ἐκ.). Τὰ δύο ταῦτα δάνεια ἔχοντα ταχεῖαν ἀπόσθεσιν διαφέρουσιν οὐσιωδῶς τοῦ ἀκίνητοποιημένου χρέους τοῦ Δημοσίου περὶ οὗ ἀσχολούμεθα.

β) Ποσὸν 406.002.000.—Δραχ. ἀντιπροσωπεύει τὸ ἰσότιμον εἰς Δραχμάς τοῦ ὑπολοίπου τῶν Ὁμολογιῶν εἰς χρυσὸν Δανείων, αἵτινες μετὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 62 τοῦ Καταστατικοῦ (κυρωθεῖσαν διὰ τοῦ Νόμου 5534 τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1932) ἐμφανίζονται κεχωρισμένως εἰς τὸν Ἰσολογισμὸν τῆς Τραπεζῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Δάνεια εἰς Χρυσὸν τοῦ Δημοσίου». Τὸ εἰς τὸν Ἰσολογισμὸν τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1937 ἀναγραφόμενον ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ποσὸν 513.920.107.55 περιλαμβάνει ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω ὁμολογιῶν καὶ τὰς ἀνηκούσας εἰς τὴν περιουσίαν τῆς Τραπεζῆς ὁμολογίας Ἐθνικῶν Δανείων εἰς Χρυσόν.

Εἰς τὸν Ἰσολογισμὸν τῆς Τραπεζῆς τοῦ ἔτους 1938 ἅπαν τὸ χρέος τοῦ Δημοσίου, τὸ ἀναληφθὲν κατὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Τραπεζῆς, ὡς καὶ τὸ μεταγενεστέρως δημιουργηθὲν, ἐμφανίζεται ὑπὸ ἰδιαιτέραν ἐπικεφαλίδα: Χρέος τοῦ Δημοσίου, ἀνέρχεται δὲ εἰς 4.180.142.901, 20. Εἰς τὸν αὐτὸν Ἰσολογισμὸν ἀναγράφεται ὑπὸ τὸν τίτλον «Δάνεια Δημοσίου εἰς Συναλλαγμὰς» ποσὸν 112.314.541,65, ἀντιπροσωπεῦον τὴν ἀξίαν τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν περιουσίαν τῆς Τραπεζῆς ὁμολογιῶν Ἐθν. Δανείων εἰς Συναλλαγμὰς.

συμβάσεως μεταξύ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Τραπεζῆς ὡς ἐξῆς :

- α) Τὰ Δάνεια τῆς παλαιᾶς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τοῦ Νόμου ΓΧΜΒ καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Δανείου τῶν Φράγκων Χρυσῶν 45.000.000 συνεκεφαλαιώθησαν εἰς ἐνιαῖον Δάνειον. Δρ. 2.875.874.273.—
- ὅπερ θέλει ἐξοφληθῆ δι' ἐτησίων τοκοχρεωλυτικῶν δόσεων ἐντὸς 50 ἐτῶν, τῆς πρώτης δόσεως ἀρχομένης τὴν 31ην Μαρτίου 1940 ἐντόκως πρὸς 0.30 %.
- β) Τὸ Δάνειον τῶν Δρ. χρυσῶν 16.436.000 Ν. Δ. 3 Μαρτίου 1925 ἀξίας σημερινῶν » 244.374.937.— θέλει ἐξοφληθῆ ἀτόκως ἐντὸς 50 ἐτῶν δι' ἴσων ἐτησίων δόσεων, τῆς πρώτης ἀρχομένης τὴν 31 Μαρτίου 1945.
- γ) Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ διὰ τῆς ἀπὸ 10 Μαρτίου 1936 συμβάσεως μεταξύ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Τ)ζης συναφθέντος δανείου 22.000.000 Μάρκων. » 793.750.773.70 θέλει ἐξοφληθῆ ἐντὸς 13 ἐτῶν δι' ἐτησίων τοκοχρεωλυτικῶν δόσεων ἐπὶ τόκῳ 2 %.
- δ) Τὸ ὑπόλοιπον τῆς προκαταβολῆς τῶν 12.000.000 Μάρκων τῆς χορηγηθείσης εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον δυνάμει τῆς ἀπὸ 4 Ἰουνίου 1937 συμβάσεως θέλει ἐξοφληθῆ ἐντὸς 5 ἐτῶν ἀρχομένων ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1939, ἐπὶ τόκῳ 2 % ἐφ' ὅσον ἡ ὀφειλὴ αὕτη δὲν ἀντικρύζεται ἐκ τοῦ Πιστωτικοῦ ὑπολοίπου τοῦ παρ' ἡμῖν λογαριασμοῦ Συγκεντρώσεως » 288.191.628.10
- Σύνολον Δρ. 4.202.191.611.80

Εἰς μείωσιν τῆς συνολικῆς ταύτης ὀφειλῆς ἐχρησιμοποιήθη ἡ συμμετοχὴ τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ κέρδη τῆς Τραπεζῆς τῆς Χρήσεως 1937 καὶ ἡ ἀναλογία ἐκ φόρων καὶ τελῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἐκ Δρ. 22.048.710.— ἀλλὰ κατὰ τὰ εἰδικῶς καθορισθέντα ἐν τῇ συμβάσει, τὸ ποσὸν τοῦτο ἤχθη τελικῶς εἰς μείωσιν τοῦ δανείου τῶν 22.000.000 Μάρκων, τὴν 10 Μαρτίου

1939. (Ὅρα ἔκθεσιν Δ) τοῦ τῆς Τραπέζης κ. Ἐμμανουήλ Τσουδεροῦ ἐπὶ Ἴσολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1938 σελ. 42—44).

ε΄) ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τὸ χρέος τοῦ Δημοσίου ὅπερ ἀνέλαβε ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἴδρυσίν της, ἀποτελεῖ δι' αὐτὴν βαρεῖαν κληρονομίαν ἐνὸς παρελθόντος καθ' ὃ χρονία ὑπῆρξεν ἡ κρίσις τῶν Δημοσίων Οἰκονομικῶν, ἀδήρητος δὲ προέκυπτε ἡ ἀνάγκη τῆς καλύψεως τῶν ἀνοιγμάτων ἅτινα ἐδημιούργουν οἱ ἔλλειμματικοὶ Προϋπολογισμοὶ τοῦ Κράτους διὰ τῆς συνεχοῦς ἀντλήσεως κεφαλαίων ἀπὸ τὴν ἀσκοῦσαν κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τὸ ἐκδοτικὸν προνόμιον Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος νέα περίοδος ἐγκαινιάζεται εἰς τὰς δανειακὰς σχέσεις τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπέζης πρὸς τὸ Κράτος. Τὸ Δημόσιον Ταμεῖον καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν δεκαετίαν δεικνύει ἀξιόλογον εὐρωστίαν, ἥτις ὑπῆρξεν ἀπότοκος τῆς ἐξυγιάνσεως τῶν Δημοσίων οἰκονομικῶν καὶ τῆς ἐπιτεύξεως πραγματικῶν Ἴσοζυγίων μεταξὺ ἐσόδων καὶ δαπανῶν τοῦ Κράτους. Ἡ πτώσις τῆς Δραχμῆς ὡς καὶ ἡ ἀναστολή τῆς πληρωμῆς τῶν χρεωλυσίων καὶ ἡ μείωσις τῶν τόκων τῶν Ἐθνικῶν Δανείων δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν ἀκολουθηθεῖσαν δημοσιονομικὴν ἢ νομισματικὴν πολιτικὴν, ἀλλ' ὑπῆρξαν ἀναπότρεπτος συνέπεια τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς κρίσεως.

Ἐκ τῆς γενικωτάτης ἀνασκοπήσεως εἰς ἣν προέβημεν τῶν δανειακῶν σχέσεων Τραπέζης καὶ Κράτους, προκύπτει ὅτι καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν δεκαετίαν αἱ σχέσεις αὗται ἐκρατήθησαν ἐν τὸς τῶν ὀρίων τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπέζης, καὶ συνεπῶς καθ' ὅλην τὴν περίοδον ταύτην, τὸ ἔθνικὸν νόμισμα οὐδεμίαν ὑφίσταται διαταραχὴν ἐκ τῶν γενομένων πρὸς τὸ Κράτος χορηγήσεων τῆς Τραπέζης.

Μεγίστη ὄθεν ὑπῆρξεν ἡ ὑπηρεσία ἣν προσέφευεν εἰς τὸ Κράτος, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τῶν συνδυασμῶν οἵτινες ἐφηρμόσθησαν, καὶ τῶν ὑγιῶν μεθόδων αἵτινες ἠκολουθήθησαν, τὸ Κράτος ἀπέκτησεν

ἐξαιρετικὴν Ταμιακὴν εὐχέρειαν, ἐξιχθεῖσαν ἐν τῷ μεγίστῳ δυνατῷ ὀρίῳ τῷ συμβιθαζομένῳ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως παραμείνῃ ἀνεπηρέαστος ἡ κυκλοφορία ἐκ τῶν δανειακῶν διευκολύνσεων τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Κράτος.

Ἄλλ' ἡ συμβολὴ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Δημοσίου Ταμείου, δὲν ἐξαντλεῖται μὲ τὰς ἐκτεθείσας δανειακὰς διευκολύνσεις.

Σπουδαιοτάτην ὑπηρεσίαν ἐνισχύουσιν σημαντικῶς τὰ διαθέσιμα τοῦ Δημοσίου Ταμείου προσφέρει ἡ Τράπεζα καὶ διὰ τῆς Συγκεντρώσεως παρ' αὐτῇ τῶν Εἰσπράξεων καὶ Πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου.

Ἐπὶ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, ἥτις εἶναι ἐξαιρετικῆς σημασίας καὶ ἥτις δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν διαθεσίμων τοῦ Δημοσίου Ταμείου, θέλομεν ἀσχοληθῆ ἔν ἐκτάσει εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς παρούσης μελέτης.

2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 45 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Τράπεζαν ταύτην «θ' ἀνατίθεται ἡ ἔκδοσις καὶ ἡ ὑπηρεσία πάντων τῶν Ἑσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων, ὑπ' ὄρους συμφωνηθησομένους».

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος μέχρι σήμερον ἐξεδόθησαν τρία μόνον ἔσωτερικὰ Ἐθνικὰ Δάνεια: Τὸ Δάνειον τῶν Πολεμοπαθῶν (1929 6 % 700 ἑκατομ.), τὸ Δάνειον Ἀπαλλοτριώσεως (γ' ἔκδοσις 1929 8 % 200 ἑκατομ.) καὶ τὸ Δάνειον Ἀποζημιώσεως Ἀγροτῶν Προσφύγων Ἀνταλλαξιμῶν (6 % 1931).

Τὰ Δάνεια ταῦτα (ὡς ἄλλωστε πάντα τὰ ἔσωτερικὰ Δάνεια, ἐξαιρέσει τοῦ Δανείου τῶν 300 ἑκατομ. τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος 5 % 1920) φέρουσιν ἀναγκαστικὸν χαρακτῆρα. Ἡ ἔκδοσις αὐτῶν δὲν ἐγένετο δι' ἐλευθέρων ἐγγραφῶν τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ δι' ἀναγκαστικῆς κατανομῆς τῶν Ὁμολογιῶν τῶν δανείων τούτων εἰς τὰς κατηγορίας τῶν δικαιούχων τοῦ Δημοσίου Ταμείου, πρὸς πληρωμὴν τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν ταῦτα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος εἰς οὐδεμίαν τῶν ἐκδόσεων τούτων παρίστατο ἀνάγκη ὅπως μεσολαθήσῃ.

Ἄλλ' ἔάν, εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο δὲν ἐνεφανίσθη μέχρι σήμερον περίπτωσις ἐξυπηρετήσεως τοῦ Δημοσίου ὑπὸ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἀντιθέτως ἐντελῶς ἐξαιρετικὴ ἀπέβη ἡ ἐξυπηρετήσις τῆς Τραπέζης ταύτης πρὸς τὸ Κράτος ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν Ἐθνικῶν Δανείων.

Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀνέλαθε κατὰ τὴν ἴδρυσίν της τὴν συνέχισιν τῆς ἐξυπηρετήσεως ὅλων τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων ὧν τὴν διαχείρισιν εἶχεν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ Ἐθνικὴ Τράπεζα¹.

Ἡ διαχείρισις τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Δανείων, ἐμφανίζει παρ' ἡμῖν μεγίστας τεχνικὰς δυσχερείας, ὧν ἡ ὑπερνίκησις δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἄνευ τῆς καταβολῆς συνεχοῦς ἐντατικῆς προσπαθείας ἐκ μέρους τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος.

Ἴνα διεξαχθῇ ὁμαλῶς ἡ διαχείρισις αὕτη, δέον νὰ ἐξασφαλίζη τόσον τὴν ἀκρίθειαν καὶ τὴν ταχύτητα εἰς τὴν παραλαβὴν καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν τίτλων τῶν Ἐθνικῶν Δανείων, ὅσον καὶ τὴν ἀκρίθειαν καὶ τὴν ἄνευ καθυστερῆσεων λογοδοσίαν τῆς Τραπέζης πρὸς τὸ Δημόσιον.

Ἡ τήρησις τῶν ὄρων τούτων ἀπέβη παρ' ἡμῖν δυσχερεστάτη τόσον λόγῳ τοῦ μεγίστου ἀριθμοῦ τῶν κομιστῶν τίτλων Ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων, ὅσον καὶ λόγῳ τοῦ μεγάλου ὄγκου τῶν πληρωνομένων τίτλων τῶν Δανείων τούτων.

Ἡ ραγδαία καὶ ἀπότομος διόγκωσις τοῦ Ἐσωτερικοῦ Δημοσίου Χρέους κατὰ τὴν τελευταίαν 20ετίαν καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ μορφή ἣν φέρει ὁ τοιοῦτος ἐσωτερικὸς δανεισμός, εἶχον ὡς συνέπειαν τὴν ἀθρόαν ἔκδοσιν ἑκατομμυρίων τίτλων μικρᾶς ὀνομαστικῆς ἀξίας καὶ τὴν κατανομὴν αὐτῶν ἀναγκαστικῶς παρ' ὀλοκλήρῳ τῷ πληθυσμῷ τῆς Χώρας.

Τὸ σύνολον τῶν ἐκδοθέντων μέχρι τοῦ 1920 ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων, ἀνήρχετο εἰς 386 ἑκατομ. Δραχμῶν, τὸ σύνολον δὲ τῶν ἐκδοθέντων ὁμολογιακῶν ἐσωτερικῶν Ἐθνι-

¹ Ἐκτὸς τῶν ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος παρέλαθε παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ εἰς ξένον νόμισμα Δανείου τοῦ 1907, οὗτινος ἡ ἐξυπηρετήσις ἐνηργήτο ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ ἐσυνεχίσθη ἐνεργομένη ὑπὸ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος.

κῶν Δανείων ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι σήμερον ἀνέρχεται εἰς 6.950 ἑκ. Δραχμῶν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὴν ἀξίαν τῶν ὁμολογιῶν τῶν Δανείων Ἀνταλλαξίμων, ὧν αἱ ὑπηρεσίαι διαχειρίζονται ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Τὸ σύνολον τῶν ὁμολογιῶν τῶν μέχρι τοῦ 1920 ἐκδοθέντων ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων ἀνέρχεται εἰς 1.600.000 τμήματα τίτλων (ἀπλῶν, 5) πλῶν, 10) πλῶν), τὰ δὲ τμήματα τῶν τίτλων τῶν ἐκδοθέντων ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι σήμερον ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων, ἀνέρχονται εἰς 14.000.000 κατανεμηθέντα ἀρχικῶς εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδας κομιστῶν ἀνηκόντων εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις.

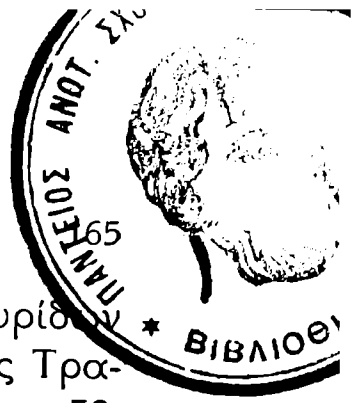
Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων καταφαίνεται τὸ μέγεθος τῶν τεχνικῶν δυσχερειῶν τῆς διαχειρίσεως περὶ ἧς πρόκειται, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν καθ' ὠρισμένας περιόδους κατ' ἔτος, ἀκριθῆ καὶ ταχίστην παραλαβὴν, ἀπὸ χιλιάδας κομιστῶν ἑκατομμυρίων τίτλων ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων (Ὁμολογιῶν καὶ Τοκομεριδίων), εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τίτλων τούτων, καὶ εἶτα εἰς τὴν διάτρησιν καὶ τὴν ταξινόμησιν αὐτῶν, τὴν καταγραφὴν τῶν ὁμολογιῶν, τὴν ἐπικόλλησιν ἐπὶ εἰδικῶν φύλλων τῶν τοκομεριδίων καὶ τέλος τὴν παράδοσιν αὐτῶν εἰς τὸ Δημόσιον, βάσει λεπτομερῶν πρωτοκόλλων, πρὸς καταστροφὴν αὐτῶν διὰ τοῦ πυρὸς μετὰ προηγούμενον νέον ἔλεγχον τῶν τίτλων τούτων ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου.

Ἡ ἀκριθῆς καὶ ταχεῖα παραλαβὴ καὶ πληρωμὴ τῶν τίτλων αὐτῶν ἰδίᾳ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν λήξεων καθ' ἃς προσέρχονται ἄθροοι πρὸ τῶν θυρίδων τῆς Τραπεζῆς πολλαὶ ἑκατοντάδες κομιστῶν τοιούτων τίτλων, ἀποτελεῖ πάντοτε δυσχερέστατον τεχνικὸν πρόβλημα.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἡ ἀναστολὴ ἀπὸ τοῦ 1932 τῆς πληρωμῆς τῶν χρεωλυσίων τῶν Ἐθνικῶν Δανείων ἐμείωσε κατὰ σημαντικὸν ποσοστὸν τὴν ἑκτασιν τῆς διαχειρίσεως ταύτης· ὡς ἐπίσης δέον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ βαθμιαία ἀπορρόφησης, ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν, τῶν Ὄργανισμῶν Δημοσίου Δικαίου καὶ τῶν μεγάλων ἐν γένει κεφαλαιούχων, τῶν τίτλων τῶν Ἐσωτερικῶν Δανείων, διευκολύνει σημαντικῶς τὴν παραλαβὴν καὶ πληρωμὴν αὐτῶν.

Πλὴν παραμένει εἰσέτι μέγας ὁ ὄγκος τῶν κομιστῶν τίτλων Ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων—ὁ ἀριθμὸς τῶν τοιού-

Σχέσεις Τραπέζης Ἑλλάδος καὶ Κράτους

των κομιστῶν τῶν προσερχομένων ἐτησίως πρὸ τῶν θυρίδων μόνον τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος τῆς Τραπέζης κυμαίνεται καθ' ὑπολογισμόν μεταξύ 40.000 ἕως 50.000— καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐξακολουθοῦσιν ὑφιστάμεναι καὶ σήμερον, εἰς ἡλαττωμένην βεβαίως κλίμακα, αἱ δυσμενεῖς ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως συνθῆκαι ὑφ' ἃς ἐκτελεῖ ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον.

Δέον διὰ τοῦτο νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως ἡ ἐπιτυχῆς προσπάθεια ἣν καταβάλλει ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀντιμετώπισιν τοιούτων δυσχερειῶν ἐπιτυχάνουσα τὴν ὁμαλήν, ταχείαν καὶ ἀπρόσκοπτον διαχείρισιν τόσον τῶν ὑπηρεσιῶν ὅσον καὶ τῶν πληρωνομένων τίτλων τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων.

Ἄλλ' ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ Δημοσίου ὑπὸ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὡσαύτως εὐρυτάτης ἐκτάσεως ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1933 ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀπέβη οὐσιαστικῶς ἡ Κεντρικὴ πληρώτρια Τράπεζα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Δημόσιον Χρέος, ἀντικαταστήσασα τὴν Δ.Ο. Ε. καὶ τὰς πληρωτρίας Τραπέζας τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν Κεφαλαίων τῶν διατιθεμένων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου πρὸς πληρωμὴν τοῦ ὀριζομένου δι' ἕκαστον οἰκονομικὸν ἔτος ποσοστοῦ ἐπὶ τοῦ τόκου τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων¹.

Ἡ νέα αὕτη ἀρμοδιότης τῆς Τραπέζης ἐδημιούργησε δι' αὐτὴν νέα καθήκοντα καὶ πρόσθετα βάρη. Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν πληρωμῶν τῶν ὀριζομένων ἐκάστοτε ποσοστῶν ἐπὶ τοῦ τόκου τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων, νέα πρόσθετοι διατυπώσεις καθιερώθησαν (ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ μὲν, ἡ ἕκδοσις ὑπὸ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος εἰδικῶν ἀποδείξεων

¹ Διὰ τὰ οἰκονομικὰ ἔτη 1932 ἕως 1936—1937 ἐπετεύχθησαν τελικῶς συμφωνίαι μεταξύ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν ξένων Ὁμολογιούχων ἐπὶ τῶν πληρωτέων διὰ τὰ ἔτη ταῦτα ποσοστῶν, πλὴν αἱ συμφωνίαι αὗται ἐγένοντο συνήθως (ἐξαιρέσει τοῦ οἰκονομ. ἔτους 1936—37) μετὰ τὴν καταβολὴν, διὰ τῆς μεσολαθήσεως τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, τῶν μονομερῶς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἀποφασισθέντων ποσοστῶν. Αἱ οὕτως ἐκ τῶν ὑστέρων γενόμεναι συμφωνίαι, ἐδημιούργησαν διὰ τὴν Τράπεζαν τὴν βαρεῖαν ὑποχρέωσιν νέων προσθέτων πληρωμῶν, ὡς καὶ πολλαπλᾶς τεχνικᾶς δυσχερείας.

(Scripts) δι' ἐκάστην πληρωμὴν, ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ δὲ διάτρυσις τῶν Τοκομεριδίων δι' εἰδικῆς σφραγίδος ἐμφαινούσης τὸ καταβαλλόμενον ποσοστὸν τόκου), αἱ πληρωμαὶ δὲ αὐταὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐνεργοῦνται κατ' ἀρχὴν κατ' ἐντολήν καὶ διὰ Λογαριασμὸν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ ὡς ἄνω εἰδικοί ὄροι, κατέστησαν ἐξαιρετικῶς πολυσχιδῆς ἀλλὰ καὶ ἐξαιρετικῶς σκόπιμον τὸ ἔργον τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ ἐξυπηρετήσει τοῦ Ἐξωτερικοῦ Δημοσίου Χρέους.

Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἀνεξαρτήτως τῶν πολλαπλῶν προσθέτων τεχνικῶν δυσχερειῶν, ἃς ἀντιμετωπίζει, τῶν προσθέτων καθηκόντων ἅτινα ἐκτελεῖ, τῶν πολλαπλῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τῶν Τραπεζῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἃς διεξάγει ἐν προκειμένῳ, ἐπραγματοποίησε ἐκάστοτε, ἐν τε τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ τῆς Χώρας, ἐντὸς τοῦ βραχυτάτου δυνατοῦ χρονικοῦ ὁρίου τὴν ἔναρξιν τῶν πληρωμῶν τῶν ὀριζομένων ἐκάστοτε ποσοστῶν τόκου τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων.

Ἐξ ὅσων ἐξετέθησαν προκύπει, ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι ἃς παρέχει ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ Κράτος, ἐν τῇ ἐξυπηρετήσει τοῦ Δημοσίου Χρέους, εἶναι εὐρυτάτης μορφῆς. Ἐκτελεῖ αὕτη, ὑπὸ λίαν δυσμενεῖς τεχνικὰς συνθήκας, ἀλλὰ μετ' ἀπολύτου ὁμαλότητος καὶ τάξεως τὴν λίαν ἐκτεταμένην καὶ ἐπίπονον διαχείρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν τίτλων τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐθνικῶν Δανείων. Πραγματοποιεῖ ἐπίσης, ὑπὸ ὄρους καθιστῶντας ἐξαιρετικῶς δυσχερῆς τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀλλὰ μετ' ἀπολύτου ἐπιτυχίας τὰς πληρωμὰς ὀλοκλήρου τοῦ Ἐξωτερικοῦ Δημοσίου Χρέους.

Διὰ τὴν κριθὴν ἢ ἔκτασιν τῆς τοιαύτης διαχειρίσεως ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πληρωνομένων ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς ἐτησίως Τοκομεριδίων ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 65 ἐκ., τὰ δὲ διατιθέμενα ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος χρηματικὰ ποσὰ πρὸς πληρωμὴν τῶν προσκομιζομένων εἰς τὰς Θυρίδας τῆς τίτλων ὑπερέβαινον τὰ 1.100 ἐκ. ἐτησίως μέχρι τοῦ 1932, ἔκτοτε δὲ λόγῳ τῆς ἐπελθούσης ἀναστολῆς τῶν χρεωλυσιῶν καὶ τῆς μειώσεως τῶν τόκων τῶν Ἐθνικῶν Δανείων, κυμαίνονται περὶ τὰ 750 ἐκ. ἐτησίως.

Διὰ τὰς τοιαύτας πληρωμὰς ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος διαθέτει τὸ εὐρύτατον δίκτυον τῶν Ὑποκαταστημάτων καὶ

Πρακτορείων αὐτῆς παρὰ Δημοσίοις Ταμείοις. Συνεπῶς πλήρως ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐξυπηρετοῦνται ὑπ' αὐτῆς οἱ κομισταὶ τῶν Ἐθνικῶν Δανείων.

Τὸ σύνολον τῶν ἀμοιβῶν ἃς λαμβάνει ἡ Τράπεζα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαχειρίσεως ταύτης μόλις καλύπτει τὸ ἥμισυ τῶν μισθολογικῶν μόνον δαπανῶν τοῦ ἀπασχολουμένου εἰς τὴν διαχείρισιν ταύτην προσωπικοῦ τῆς Τραπέζης καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων της.

Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος συνεπῶς ἐκτελοῦσα ὑφ' ἃς συνθήκας ἐξετέθη καὶ εἰς τοιαύτην εὐρείαν κλίμακα τὴν διαχείρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ἐθνικῶν Δανείων, προσφέρει πολύτιμον καὶ ἐξαιρετικὴν ἐξυπηρέτησιν εἰς τὸ Κράτος, ἐκ τοῦ τοιούτου δ' ἔργου αὐτῆς, ὄχι μόνον οὐδὲν ὑλικὸν ὄφελος ἀποκομίζει, ἀλλ' ὑποβάλλεται καὶ εἰς ἀξιολόγους ὑλικὰς θυσίας¹.

ΣΤ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Διευθυντῆς τῆς Τραπέζης
τῆς Ἑλλάδος

¹ Τὸ δεύτερον μέρος τῆς παρούσης μελέτης δημοσιευθήσεται εἰς τὸ ἐπόμενο τεῦχος (Ἰουλίου—Σεπτεμβρίου 1939).